TAAL IS VAN LEVENSBELANG

Drie jaar Alliantie gezondheid en geletterdheid

2015 - 2017

www.lezenenschrijven.nl/taalisvanlevensbelang

Deelnemen?

Geïnspireerd geraakt door de verhalen in deze uitgave **Taal is van levensbelang**? Wilt u zich aansluiten bij de Alliantie gezondheid en geletterdheid en de pledge Alles is gezondheid... ondertekenen?

Neem dan contact op met
Stichting Lezen & Schrijven
Parkstraat 105
2514 JH Den Haag
070 – 302 26 60
info@lezenenschrijven.nl

Colofon

Taal is van levensbelang is een uitgave van Stichting Lezen & Schrijven in samenwerking met de partners van de Alliantie gezondheid en geletterdheid.

Met dank aan Alles is gezondheid...

© Stichting Lezen & Schrijven

Inhoud

Voorwoord 4

Zorg

Tweesporenbeleid: medewerkers en patiënten
Jeanine van de Giessen, onderzoeker afdeling Genetica UMC Utrecht 10

Het verbeteren van taalbeheersing is het begin van herstelproces
Wanda Krouwel, projectleider productontwikkeling Antes 14

Gezondheidsvaardigheden en taal trainen in de supermarkt
Jolande van Teeffelen, directeur Diëtistenpraktijk HRC 16

Kennis delen: bewustwordingscampagnes en workshops
Jacqueline Blase van der Meer, adviseur patiëntencommunicatie Albert Schweitzer ziekenhuis 18

Test alle informatie uit bij je gebruikers
Marjorie de Been, programmamanager Preventie en Zorg chronische aandoeningen Pharos 20

Laagdrempelig Taalpunt biedt hulp en informatie
Lizan Baudoin, contentspecialist patiënteninformatie OLVG 24

Bewustwording zorgverleners en digitale informatie op maat
Peter Pels, manager communicatie Flevoziekenhuis 26

Werk

Bedrijf en medewerker hebben baat bij betere taalvaardigheid
André Hertog, directeur Irado 32

Vinden, helpen en doorverwijzen
Rassia Andaloussi, senior stafmedewerker Randstad Groep 34

Taalbeheersing als onderdeel van vitaliteit
Tineke Ligtenberg, assistent kwaliteit en opleidingen SAB Catering 36

Onderwijs

Minder vragenlijsten, meer persoonlijke onderzoeksmethoden
Kathelijne Bessems, docent en onderzoeker Maastricht University 40

Ontwikkelen lesmateriaal en trainen vrijwilligers
Ivet van der Eerden, hoofd VU-NT2 44

Samenwerken om laaggeletterdheid te voorkomen
Hermann van Holt, directeur Sardes 46

Veldonderzoek naar laaggeletterdheid in Amsterdam
Samir Achbab, onderzoeksleider laaggeletterdheid Hogeschool van Amsterdam 48

Welzijn

Verbinden met lokale taaltrainingsaanbod
Herman Eitjes, beleidsadviseur Xtra 52

Blijven bewegen, agenderen en integreren
Afranina Nanson, beleidsmedewerker Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg 54

Voorwoord

Kete Kervezee

Taal is van levensbelang

29% van de Nederlanders vanaf 16 jaar heeft lage gezondheids-vaardigheden: moeite met het verkrijgen, begrijpen, beoordelen en toepassen van informatie over gezondheid, ziekte en zorg. Bijna twee derde van deze groep (2,5 miljoen Nederlanders) is laaggeletterd en heeft grote moeite met basisvaardigheden als lezen, schrijven en/of rekenen. Zij hebben vaak ook moeite met het omgaan met een computer. Naar schatting kost laaggeletterdheid de Nederlandse samenleving bijna een miljard euro per jaar, waarvan 264 miljoen euro aan kosten binnen de gezondheidszorg. Deze cijfers dalen vooralsnog niet. Wel weten we dat het verbeteren van basisvaardigheden een positieve impact heeft. Uit onderzoek blijkt bijvoorbeeld dat deelnemers zich na een taalcursus van vijf maanden zowel psychisch (53%) als fysiek (39%) beter voelen.

Daarom heeft Alles is gezondheid... , samen met Stichting Lezen & Schrijven, in 2015 het initiatief genomen tot de Alliantie gezondheid en geletterdheid. De ambitie: mensen naar een hoger taalniveau brengen, zodat ze zelfredzamer, gelukkiger en gezonder worden en actiever kunnen deelnemen aan de maatschappij. In de alliantie werken inmiddels 77 partijen samen; uit de zorg, het bedrijfsleven, welzijn en het onderwijs. Al deze partijen hebben de pledge Alles is gezondheid... ondertekend en leveren op hun eigen wijze een bijdrage aan de alliantie. Denk daarbij aan scholing van deelnemers en vrijwilligers, het afnemen van basismeters, bewustwording van medewerkers, het creëren van draagvlak en doorbreken van taboes. Door samenwerking binnen organisaties en tussen organisaties onderling, kunnen we meer en meer mensen laten meewerken aan het helpen van laaggeletterden.

Met trots presenteer ik u deze update van Taal is van levensbelang. Sinds het verschijnen van de eerste uitgave in 2015 is er veel gebeurd: de omvang van het probleem is duidelijker geworden en de schatting van het aantal laaggeletterden is verbeterd. Daarnaast is het aantal pledge partners meer dan verdubbeld en hebben zij veel nuttige ervaring opgedaan. In deze uitgave vertellen zestien van hen over hun strijd tegen laaggeletterdheid. Deze verhalen vormen een mooi overzicht van goede voorbeelden en herkenbare uitdagingen, waarmee we elkaar kunnen inspireren en verder helpen.

Kete Kervezee
Lid Forum AtotZ van Stichting Lezen & Schrijven
Voormalig voorzitter commissie Innovatie Zorgberoepen & Opleidingen, Zorginstituut Nederland

Drie jaar alliantie: geleerde lessen

De Alliantie gezondheid en geletterdheid bestaat inmiddels drie jaar. In die tijd is de alliantie niet alleen gegroeid, maar hebben de deelnemende organisaties ook veel ervaringen opgedaan. Welke lessen hebben zij geleerd?

- Blijf aandacht houden voor laaggeletterden zonder migratieachtergrond. Zij zijn minder makkelijk te herkennen en schamen zich vaak voor hun taalachterstand.
- Houd er rekening mee dat een succesvolle aanpak van laaggeletterdheid tijd kost en langdurige investeringen vraagt.
- Werk samen met veel partners. Dat vergroot de kans op succes. Probeer die samenwerking te borgen, zoals in Den Haag met het Taalketenoverleg. Hierin werken verschillende gemeentelijke instanties, welzijnsinstanties, kinderopvang- en onderwijsinstellingen samen om laaggeletterdheid aan te pakken.
- Organiseer niet alleen activiteiten vóór laaggeletterden, maar vooral ook mét hen. Zet bijvoorbeeld een testpanel op om lesmateriaal of websiteteksten te controleren op leesbaarheid.
- Beperk de aanpak niet alleen tot de communicatieafdeling, maar borg deze ook in het beleid en bij het bestuur. Het UMC Utrecht is daar een mooi voorbeeld van. Ook helpt het als u de noodzaak en de mogelijkheden voor de aanpak van laaggeletterdheid inbedt in de zorgopleidingen.

- Verbind taal met gezondheidsvaardigheden door gebruik te maken van scholingsactiviteiten voor laaggeletterden, zoals Voel je goed! en Gezonde Taal!

- Maak gebruik van vrijwilligers, maar ook van resultaatgerichte professionals op het gebied van taalscholing. Veel organisaties geven aan behoefte te hebben aan zowel vrijwilligers als professionals.

Een greep uit de activiteiten van Stichting Lezen & Schrijven

Taal voor het Leven
Met het samenwerkingsprogramma Taal voor het Leven ondersteunt Stichting Lezen & Schrijven honderden gemeenten, organisaties, docenten en vrijwilligers om zoveel mogelijk laaggeletterden te bereiken en hen te helpen hun basisvaardigheden te verbeteren. Denk aan lezen, schrijven, rekenen en omgaan met de computer. Stichting Lezen & Schrijven ondersteunt haar partners met onderzoek, (les)materiaal, advies en campagnes. En met succes. Voor de doelen die de alliantie heeft benoemd voor de periode 2016-2018 (45.000 deelnemers, 15.000 vrijwilligers en 60.000 basismeters) staat de stand eind 2017 inmiddels op: 46.635 geworven deelnemers, 20.987 geworven taalvrijwilligers en 28.727 afgenomen basismeters.

Taal en gezondheid
Gezondheid is een belangrijk thema bij Stichting Lezen & Schrijven. Het verband tussen taal en gezondheid wordt duidelijk in de factsheet Taal maakt gezonder. Hierin staan alle feiten, verhalen en cijfers rond laaggeletterdheid, lage gezondheidsvaardigheden en gezondheid op een rij.

Voel je goed!
Met het project Voel je goed! helpt Stichting Lezen & Schrijven laagopgeleide laaggeletterden (met overgewicht) om informatie over gezond leven beter te begrijpen en te gebruiken, met een gezonder gewicht als resultaat. In een aantal pilotsteden worden eet- en beweegadviezen van een diëtist gecombineerd met lessen in gezondheidsvaardigheden van een vrijwilliger. Er draaien inmiddels ruim tien Voel je goed!-groepen met in totaal 60 deelnemers. Fonds NutsOhra is hoofdsponsor van Voel je goed!.

Taalkans voor de Veenkoloniën
In de voormalige Veenkoloniën in de provincies Groningen en Drenthe bestaan grote gezondheidsverschillen. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport probeert deze verschillen met het programma Kans voor de Veenkoloniën te verkleinen. Stichting Lezen & Schrijven draagt hieraan bij met Taalkans voor de Veenkoloniën, via een subsidie van het Zorg Innovatie Forum. Dit project legt accent op gezondheidsvaardigheden, omdat deze vaardigheden cruciaal zijn voor het verminderen van gezondheidsverschillen. Daarnaast heeft de stichting, binnen de Succes!-methode, een katern ‘Eerste hulp aan kinderen’ ontwikkeld, samen met Stichting Welzijn Hoogeveen en Het Rode Kruis Nederland. Ook draait Voel je goed! in de Veenkoloniën.

Ondersteuning door Stichting Lezen & Schrijven
- Het scholingsaanbod voor professionals is uitgebreid. Naast het online aanbod is er nu ook een workshop met een trainer motiverende gespreksvoering, waarin professionals het bespreken van laaggeletterdheid in de praktijk kunnen oefenen.

- De Taalverkenner zorg is op verzoek van het veld doorontwikkeld tot een Taalverkenner gezondheid, die zich richt op gezond leven in plaats van op een specifieke aandoening. Hierdoor is het screeningsinstrument breder inzetbaar. Onder andere Voel je goed!-diëtisten zetten dit papieren screeningsinstrument veelvuldig in.

- Met ‘Een afspraak bij de huisarts’, een katern uit de Succes!-methode, doen laaggeletterde mensen vaardigheden op die ze nodig hebben om beter te kunnen communiceren met de huisarts.

Kijk voor meer informatie over onderzoeken, projecten en beschikbare middelen op de website van Stichting Lezen & Schrijven. Hier vindt u ook inspirerende voorbeelden van partijen buiten de Alliantie gezondheid en geletterdheid.

Sector **zorg**

Tweesporenbeleid: medewerkers en patiënten

Interview met: Jeanine van der Giessen

Onderzoeker afdeling Genetica, voorheen projectleider

Gezonde Taal, concernstaf Raad van Bestuur UMC Utrecht

Sector zorg | Over UMC Utrecht

Het UMC Utrecht besteedt al ruim zes jaar aandacht aan laaggeletterdheid en lage gezondheidsvaardigheden en kiest nadrukkelijk voor een tweesporenbeleid: een aanpak richting medewerkers en een aanpak richting patiënten. Uitgangspunt van het beleid is dat communicatie op maat standaard onderdeel is van goede zorg. Bij alles wat het ziekenhuis voor patiënt en medewerker doet, speelt het besef dat ruim een kwart van de Nederlandse bevolking kampt met beperkte gezondheidsvaardigheden e n dat 2,5 miljoen mensen laaggeletterd zijn.

Taaltrainingen medewerkers

Jeanine van der Giessen: “Medewerkers die moeite hebben met lezen en schrijven bieden we taaltrainingen met het project ‘Taal op de werkvloer’. Dat doen we vanuit de overtuiging dat investeren in taal kansen biedt op ontwikkeling, zowel in het werk als privé, maar ook omdat het belangrijk is voor de kwaliteit, veiligheid en gastvrijheid van het ziekenhuis. Een medewerker die instructies niet goed kan lezen, maakt eerder fouten en kan niet altijd even behulpzaam zijn. We zijn er trots op dat het ons is gelukt om laaggeletterde medewerkers te motiveren een taalscholing te volgen. We zijn begonnen bij het Facilitair Bedrijf en hebben in de afgelopen jaren twintig groepen getraind, met in totaal 114 deelnemers. Drie taalvrijwilligers zijn opgeleid door Stichting Lezen & Schrijven om medewerkers zowel tijdens de lessen als daarbuiten te ondersteunen. We zien dat de trainingen voor medewerkers bijdragen aan hun zelfvertrouwen en onafhankelijkheid. We combineren waar nodig taalvaardigheid met digitale vaardigheid. Inmiddels hebben 22 deelnemers de training digitale vaardigheden met succes afgerond.”

Effectieve communicatie patiënten

“Met het project ‘Vertel het ons’ krijgen de thema’s ‘verbinding met patiënten’ en het ‘afstemmen van zorg op unieke patiënten’ bijzondere aandacht.

“**Onderzoek** van onze afdeling **Genetica** laat zien dat kankerpatiënten met een lage opleiding of een migratieachtergrond significant minder vaak worden verwezen voor **erfelijkheidsonderzoek**”

*“Ik heb er heel **veel** aan **gehad** en het hielp mij ook om te merken dat ik niet de enige ben die **moeite** heeft met **taal**. Ik wil hier **graag** mee verder en heb me al opgegeven voor de **vervolgtraining**”.*

Om zorg en behandeling zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de individuele patiënt, investeren we in het eerst leren kennen van de patiënt. Daarbij draait het niet alleen om lichamelijke kenmerken, maar ook om psychosociale kenmerken en vaardigheden die mogelijk van invloed zijn op de zorg en de behandeling. En omdat communicatie tweerichtingsverkeer is, richten we ons enerzijds op het ondersteunen van patiënten en anderzijds op het faciliteren van zorgverleners om effectief met patiënten te kunnen communiceren. In het UMC Utrecht starten hiervoor in 2018 twee nieuwe projecten: ‘Wij leren u graag kennen!’ en ‘Training digitale vaardigheden voor patiënten’. De resultaten van deze twee projecten delen we met de andere UMC’s.”

Deskundigheidsbevordering

“We werken steeds meer aan bewustwording en deskundigheidsbevordering van onze zorgverleners. Dat begint bij de basis. Daarom hebben we in het onderwijscurriculum Geneeskunde een module opgenomen die gericht is op het herkennen van laaggeletterdheid en lage gezondheidsvaardigheden. Daarnaast organiseren we samen met studenten Geneeskunde de Gezondheidscursus voor mensen die het lastig vinden gezondheidsinformatie te begrijpen. Deelnemers leren welke factoren een rol spelen bij gezondheid en ziekte. De studenten leren lastige informatie op een begrijpelijke manier uit te leggen. Verder zijn de trainingen ‘Schrijven in begrijpelijk Nederlands’ voor artsen, verpleegkundigen en poli-assistenten al jaren succesvol en kunnen zorgverleners gebruik maken van de UMC-brede toolkit ‘Aanpak laaggeletterdheid in de zorg’. Daarmee krijgen medewerkers handvatten om laaggeletterdheid te herkennen en patiënten adequaat te begeleiden.”

*“We werken **steeds meer** aan **bewustwording** en deskundigheids-bevordering van onze **zorgverleners**”*

Gelijke toegang tot zorg: project Erfo4all

“Laaggeletterde patiënten of patiënten met lage gezondheidsvaardigheden hebben minder gemakkelijk toegang tot gezondheidszorgvoorzieningen. Onderzoek van onze afdeling Genetica bevestigt dit en laat zien dat kankerpatiënten met een lage opleiding of een migratieachtergrond significant minder vaak worden verwezen voor erfelijkheidsonderzoek. Het bespreken van erfelijkheidsonderzoek vormt daarbij een belangrijk struikelblok.
Dat was voor ons aanleiding om het project Erfo4all te starten.
Dit project richt zich op deskundigheidsbevordering van oncologisch chirurgen en gespecialiseerde verpleegkundigen. We vergroten bewustwording over de problematiek rond laaggeletterdheid, lage gezondheidsvaardigheden en gebrekkige doorverwijzing. Met een trainingsprogramma op maat, leren zij om borstkankerpatiënten met lage gezondheidsvaardigheden te herkennen en hun communicatie aan hen aan te passen, zodat meer patiënten kunnen worden doorverwezen voor erfelijkheidsonderzoek. We hebben het project samen met Pharos ontwikkeld, met financiering van Pink Ribbon. Het trainingsprogramma bestaat uit een online kennismodule, gevolgd door een training in ziekenhuizen in de regio’s Utrecht, Amsterdam en Rotterdam. De zorgverleners oefenen gesprekstechnieken met een trainingsactrice, aan de hand van casuïstiek uit de praktijk. De eerste ervaringen zijn erg positief. Het effect van het Erfo4all-project wordt wetenschappelijk onderzocht. In 2019 weten we of deze aanpak bijdraagt aan effectievere verwijzing van vrouwen uit kwetsbare groepen. Op basis daarvan bekijken we of we de aanpak ook voor andere groepen in gaan zetten.”

*“Een **medewerker** die **instructies** niet goed kan lezen, maakt **eerder** fouten en kan niet altijd even **behulpzaam** zijn”*

Het verbeteren van taalbeheersing is onderdeel van het herstelproces

Interview met: Wanda Krouwel

Projectleider productontwikkeling bij Antes

Sector zorg | Over Antes

De Rotterdamse GGZ-instelling Antes merkte dat veel cliënten niet verschenen bij hun intake. Na onderzoek bleek dat zij moeite hadden met het lezen van de brieven en andere teksten. Reden om alle brieven eens kritisch door te lezen en te herschrijven in toegankelijke taal. Daarna pakte Antes door, met onder andere filmpjes, presentaties aan medewerkers en een aanbod van taallessen voor cliënten.

"Taalvaardigheid is een essentieel onderdeel van het herstel van onze cliënten", zegt Wanda Krouwel, die bij Antes de afgelopen twee jaar verantwoordelijk was voor het project Basisvaardigheden. Hierbij worden naast laaggeletterdheid ook zaken als digitale en financiële vaardigheden aangepakt. "Ongeveer één op de vijf inwoners in Rotterdam is laaggeletterd. Bij onze groep cliënten is dat aandeel nog een stuk hoger. Als zij na of tijdens hun behandeling op zoek gaan naar werk, gezonder willen leven, of hun financiële situatie op orde willen krijgen, moeten zij taalvaardig zijn. Zonder een goede taalbeheersing is het moeilijker om te herstellen."

Brieven herschrijven

De aanleiding voor Antes om met laaggeletterdheid aan de slag te gaan was de uitval bij afspraken, vooral bij intakegesprekken. "Daarom hebben we een student Communicatie een afstudeeropdracht laten doen naar de informatie die werd verstrekt voor de intake", zegt Krouwel. "Die brieven en folders bleken veel te ingewikkeld." Antes heeft alle folders, brieven en ook werkboeken herschreven. Daarnaast kregen de medewerkers voorlichting over het omgaan met laaggeletterde cliënten. "We hebben op alle afdelingen presentaties gehouden en uitgelegd hoe je als zorgverlener laaggeletterdheid kunt herkennen en hoe je het gesprek aan kunt gaan over laaggeletterdheid. Daarnaast hebben we een toolbox Basisvaardigheden ontwikkeld, met onder andere filmpjes, de Taalverkenner en tips om laaggeletterdheid bespreekbaar te maken. Onze nieuwe medewerkers krijgen tegenwoordig allemaal een presentatie over basisvaardigheden van cliënten. Daarin leren ze bijvoorbeeld de terugvertelmethode, waarin je de patiënt aan het eind van een gesprek vraagt om alle informatie nog eens samen te vatten. Dan weet je of hij alles begrepen heeft."

*"Onze **brieven** en **folders** bleken veel te **ingewikkeld**"*

Taalles

Antes geeft ook zelf taalles aan cliënten, in zogenaamde werk- en activeringscentra: een vorm van dagbesteding vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). "Inwoners van Rotterdam die een bijstandsuitkering hebben moeten aan kunnen tonen dat ze de Nederlandse taal goed beheersen. Kunnen zij dat niet, dan moeten ze een taaltraining volgen. Dit geldt ook voor veel van onze cliënten. Omdat onze medewerkers goed op hen zijn ingespeeld, verzorgen wij die taallessen. Taalcoaches van de gemeente begeleiden ons daarin."

Volgens Krouwel is daarnaast aandacht voor de basisvaardigheden van eigen medewerkers belangrijk. "Tijdens het project kwamen we erachter dat ook medewerkers soms moeite hebben met taal of digitale vaardigheden. Dit zijn medewerkers in de zorg, technisch personeel of schoonmaakpersoneel. Maar er zijn ook artsen die niet digitaal vaardig zijn. Wij helpen hen daarbij."

Inmiddels is het project Basisvaardigheden onderdeel geworden van de lijnorganisatie. "Het is steeds vanzelfsprekender. We merken dat medewerkers zich meer bewust zijn van begrijpelijk taalgebruik. Dit is ook te merken in de cliënttevredenheid. Vergeleken met 2015 geven meer cliënten aan dat zij de informatie vooraf en tijdens de behandeling begrijpen. Ook geven zij vaker aan dat zij zich serieus genomen voelen. Dat is een goede ontwikkeling. Maar al is het project nu afgesloten, we zijn hier als organisatie nooit mee klaar."

*"**Taalvaardigheid** is een **essentieel** onderdeel van het herstel van **onze cliënten**"*

Gezondheidsvaardigheden en taal trainen in de supermarkt

Interview met: Jolande van Teeffelen

Directeur Diëtistenpraktijk HRC

Sector zorg | Over Diëtistenpraktijk HRC

Samen met negen andere diëtistenpraktijken in zes pilotsteden doet HRC mee aan de aanpak 'Voel je goed!'. Deelnemers krijgen naast advies van de diëtist ook les in gezondheidsvaardigheden van vrijwilligers.

"In onze praktijk komen wij veel laaggeletterdheid tegen", zegt Jolande van Teeffelen, directeur van Diëtistenpraktijk HRC. "Veel patiënten komen na een paar consulten niet meer op het spreekuur, waarschijnlijk omdat ze de informatie niet goed snappen. Daarom willen we laaggeletterdheid beter signaleren en grip krijgen op deze populatie. Met het project 'Voel je goed!' hopen we daar een goede eerste stap in te zetten."

Etiketten van levensmiddelen

Bij 'Voel je goed!' worden de consulten bij de diëtist ondersteund met extra bijeenkomsten over een gezonde leefstijl bij een vrijwilliger. Taal speelt daarbij een belangrijke rol. Zo leren deelnemers wat gezond eten en bewegen is en hoe je dat doet. Ze leren bijvoorbeeld ook etiketten te doorgronden en om te gaan met de ongezonde omgeving. Een vrijwilliger geeft in totaal twintig lessen aan groepjes van vier of vijf deelnemers. De diëtist houdt een vinger aan de pols tijdens de reguliere consulten en leidt de deelnemers rond in de plaatselijke supermarkt. "De vrijwilligers kunnen bijvoorbeeld studenten zijn die de opleiding diëtetiek doen, maar ook taalvrijwilligers", zegt Van Teeffelen.
"Zij maken onder andere gebruik van plaatjes en fysieke producten om dingen uit te leggen. Dat maakt het tastbaarder dan alleen mondelinge of schriftelijke instructies."

Van Teeffelen schreef mee aan de aanpak 'Voel je goed!', samen met o.a. het Voedingscentrum en Stichting Lezen & Schrijven. Volgens Van Teeffelen is taal heel belangrijk bij het aanleren van een gezonder dieet.

*"**Taal** is heel belangrijk bij het **aanleren** van een gezonder dieet: mensen moeten **snappen** wat ze eten en wat ze in de supermarkt **kopen**"*

"Mensen moeten snappen wat ze eten en wat ze in de supermarkt kopen. Laatst was ik zelf mijn leesbril vergeten mee te nemen naar de supermarkt. Toen kon ik me helemaal voorstellen hoe dat voor laaggeletterden moest zijn.
De producten die ik wilde hebben, kon ik niet vinden."

Integratie met welzijn

Hoewel de proef nog loopt, denkt Van Teeffelen dat 'Voel je goed!' in de toekomst wel geïntegreerd kan worden in de zorgverlening van HRC. "Maar dan willen we het wel meer inbedden in het welzijnswerk in de wijk. Mensen moeten eerst in hun kracht komen te staan voordat wij ze kunnen helpen. Wij hebben nu soms te maken met deelnemers die afhaken. Als mensen bijvoorbeeld depressief zijn of in de schuldsanering zitten, hebben zij andere dingen aan hun hoofd. Het is dan lastig om ze twintig keer op een vast tijdstip op de cursus te krijgen. Daarvoor moeten eerst andere problemen worden getackeld. Pas dan heeft de aanpak echt effect."

*"Veel patiënten komen na een paar **consulten** niet meer op het **spreekuur**, waarschijnlijk omdat ze de **informatie** niet goed snappen"*

Kennis delen: bewustwordings-campagnes en workshops

Interview met: Jacqueline Blase van der Meer

Adviseur patiëntencommunicatie Albert Schweitzer ziekenhuis

Sector zorg | Over het ASz

Het Albert Schweitzer ziekenhuis heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met de aanpak van laaggeletterdheid. Die kennis deelt het ziekenhuis nu met andere instellingen, onder andere binnen het samenwerkingsverband mProve.

Kennis delen

"Als ziekenhuis delen we veel van onze opgedane kennis en ervaring met andere organisaties", zegt Jacqueline Blase van der Meer, adviseur patiëntencommunicatie. "Onder andere over hoe we onze bewustwordingscampagne een paar jaar geleden hebben aangepakt. We geven ook nu nog workshops, zowel binnen als buiten de muren van ons ziekenhuis. Hierop komen altijd positieve reacties. Ik open de workshops met de vraag: 'Ken je iemand die laaggeletterd is?' Dan gaat er soms één hand omhoog, van iemand die denkt aan een allochtone dame uit de straat. Aan het eind van mijn verhaal stel ik de vraag nogmaals. Dan gaan er veel meer vingers de lucht in. De informatie over laaggeletterdheid is voor mensen echt een eyeopener. Ik krijg bovendien een groot aantal vragen over onze aanpak van laaggeletterdheid binnen het ziekenhuis, zeker nadat ik in 2015 de TaalHeldenprijs heb gewonnen."

Veel activiteiten

"De afgelopen jaren hebben we veel activiteiten opgezet op het gebied van laaggeletterdheid. Met posters, flyers, informatie op intranet en cursussen over het herkennen en doorverwijzen van laaggeletterden, hebben we medewerkers bewuster gemaakt van het probleem. Daarnaast hebben we een e-learningmodule over beter leren lezen en schrijven opgenomen in ons Digitaal Leerplein. Ook hebben we trainingen laten geven over het schrijven in eenvoudig Nederlands. We hebben een wekelijks Taalspreekuur opgezet, maar daar zijn we mee gestopt. Er kwamen maar weinig mensen op af die echt hulp nodig hadden met formulieren of interesse hadden in een taalcursus."

*"We hebben een **bewustwordings-campagne** georganiseerd en geven regelmatig **workshops**, zowel binnen als buiten de muren van ons ziekenhuis. Hierop komen altijd **positieve** reacties."*

***Ahmed Amraoui**: "Ik zat daar achter de computer, ik dacht **waar** moet ik **beginnen**?"*

Taalmeter en taaltraining medewerkers

"Binnen ons ziekenhuis hebben we op verzoek zo'n 30 medewerkers van de afdelingen Logistiek en Gastvrij met de Taalmeter gescreend op taalvaardigheid. Degenen met de indicatie laaggeletterd hebben we een intake laten doen door een ROC-docente. Aan de hand daarvan hebben zes medewerkers een taalcursus gedaan via het ROC, één van onze bondgenoten. Hierover heeft met Ahmed Amraoui, een van de medewerkers, een groot artikel in ons personeelsblad gestaan."

mProve

"Samen met Isala in Zwolle, het Jeroen Bosch Ziekenhuis in 's-Hertogenbosch, het Máxima Medisch Centrum in Veldhoven en Rijnstate in Arnhem, werken we samen aan een paar overkoepelende thema's, waaronder de communicatie met patiënten die moeite hebben met lezen en schrijven. Binnen dit samenwerkingsverband, mProve, doen we veel aan bewustwording onder personeel en het beter begrijpelijk maken van voorlichtingsmateriaal. We denken erover om gezamenlijk een app te ontwikkelen, bijvoorbeeld om de communicatie tussen onze hulpverleners en laaggeletterde patiënten te verbeteren, maar dat staat nog in de kinderschoenen. We zitten nog volop in de ontdekfase."

Test alle informatie uit bij je gebruikers

Interview met: Majorie de Been

Programmamanager Preventie en zorg chronische aandoeningen

Pharos en Coördinator van de Alliantie gezondheidsvaardigheden

Sector zorg | Over Pharos

Het doel van Pharos, het landelijk Expertisecentrum Gezondheidsverschillen, is om de kwaliteit van zorg voor laagopgeleiden en migranten te verbeteren. “Geletterdheid is daarbij heel belangrijk”, weet programmamanager Majorie de Been.

“Mensen met alleen een lagere opleiding leven gemiddeld zeven jaar korter en zelfs negentien jaar minder in goed ervaren gezondheid dan hoogopgeleide mensen”, zegt De Been. “Bij Pharos proberen we daar wat aan te doen, vooral door zorgverleners te ondersteunen met bijvoorbeeld trainingen en online informatie. Wij roepen hen ook op om rekening te houden met mensen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. Veel informatie in de zorg sluit niet goed aan op het taalniveau van de gebruikers.
Dat is te verklaren: mensen die moeite hebben met lezen en schrijven doen vaak niet mee met gezondheidsonderzoeken, omdat ze moeite hebben met het invullen van vragenlijsten. Het is voor veel zorgverleners een onzichtbare doelgroep. Daarom is het agenderen van laaggeletterdheid een belangrijk onderdeel van ons werk.”

“Per jaar trainen wij ongeveer 2.000 zorgprofessionals om laagopgeleiden en migranten goede en effectieve zorg te verlenen. Vaak gaat om het verbeteren van de communicatie. Vrijwel altijd zetten we daar een trainingsacteur voor in. Begrijpelijk communiceren is namelijk een vaardigheid. Dat moet je oefenen. In een training met een acteur ervaren zorgprofessionals het direct wanneer de ander de draad kwijtraakt.”

*“Veel **informatie** in **de zorg** sluit niet goed aan op het **taalniveau** van **de gebruikers**”*

Apotheekadvies

“Onlangs hebben we onderzoek begeleid naar wat mensen zich herinneren na een bezoek aan de apotheek. We vroegen hen bij de uitgang wat voor advies ze hadden gekregen. De helft van alle bezoekers had moeite om het advies te reproduceren. Wij adviseren apothekers en artsen daarom altijd om aan het eind van een gesprek te controleren of iemand het begrepen heeft, bijvoorbeeld door het ze in eigen woorden terug te laten vertellen.
Met het project 'Samen werken aan veilig medicijngebruik in de eerste lijn' werkten in 2016 professionals aan een betere registratie en uitwisseling over laaggeletterde patiënten, om zo te komen tot veilig medicijngebruik.
De aanpak is verwerkt in een stappenplan voor praktijken en apotheken.
Het spreken van eenduidige en begrijpelijke taal is overigens belangrijk voor een veel grotere patiëntengroep dan alleen de mensen die moeite hebben met lezen en schrijven.”

*“**Begrijpelijk** communiceren is een **vaardigheid** die je als **zorgverlener moet** oefenen”*

Ondersteunend materiaal

“Verder ontwikkelen wij tools die het zorgverleners makkelijker maken hun communicatie aan te passen. Veel daarvan is consult-ondersteunend materiaal. Wij hebben bijvoorbeeld een boekje ontwikkeld voor diabetes-patiënten op B1-niveau. Dat hebben we getest bij laaggeletterde mensen die al tien of twintig jaar diabetes hebben. Pas nu snapten ze waarom ze beter geen suiker in hun thee kunnen doen. Daarvoor begrepen ze eigenlijk niet wat voor aandoening ze hadden.”

“Het belangrijkste bij het ontwikkelen van folders, online informatie of e-health toepassingen, is dat je het test bij de gebruikers. Nodig als ziekenhuis of huisartsenpraktijk eens een paar patiënten of Taalambassadeurs uit. Loop met ze door het gebouw, laat ze de website bekijken en brieven lezen, of laat ze eens bellen voor het maken van een afspraak. Leer de mensen kennen die gebruik maken van je diensten. Dan leer je snel wat wel en niet begrijpelijk is.”

“Wij vroegen **mensen** bij de uitgang van de **apotheek** wat voor advies ze hadden gekregen. **De helft** van alle bezoekers had moeite om het advies te **reproduceren**”

Laagdrempelig Taalpunt biedt hulp en informatie

Interview met: Lizan Baudoin

Contentspecialist patiënteninformatie OLVG

Sector zorg | Over het OLVG

Patiënten van OLVG in Amsterdam kunnen elke week in het ziekenhuis terecht bij het Taalpunt. Daar helpen twee vrijwilligers hen met het begrijpen van brieven en formulieren en met informatie over taalcursussen. Laaggeletterde patiënten op de nierdialyse krijgen zelfs privé-taalles van een vrijwilliger.

Eind 2013 organiseerde OLVG een patiëntenmarkt, met onder andere een kraampje van Stichting Lezen & Schrijven. “Dat was een megasucces”, zegt Lizan Baudoin, contentspecialist patiënteninformatie bij OLVG. “Veel patiënten schreven zich in voor een taalcursus of namen folders mee. Wij dachten: daar moeten we meer mee doen.” OLVG begon met een Taalpunt in het ziekenhuis; eerst bemand door medewerkers van Stichting Lezen & Schrijven en inmiddels met vrijwilligers van de Amsterdamse Unie van Vrijwilligers. Twee keer per week staan zij in de centrale hal van het ziekenhuis, om patiënten te ondersteunen bij het begrijpen van brieven en folders en om vragen te beantwoorden over (beter) leren lezen.

*“Het **belangrijkste** bij de **privé-taallessen** aan patiënten is een goed **intakegesprek**”*

Iedereen is welkom

“Ons Taalpunt is vooral heel laagdrempelig”, zegt Baudoin. “Iedereen is er welkom. Als mensen dat willen, kunnen onze vrijwilligers hen helpen aan meer informatie over taalvaardigheid of hen doorverwijzen naar taalcursussen binnen de gemeente, bijvoorbeeld bij de bibliotheek. Soms leggen wij dan de eerste contacten. Onze vrijwilligers stellen geïnteresseerden gerust en proberen hen voor te bereiden op mogelijke vragen over het soort onderwijs ze zouden willen krijgen. Het Taalpunt staat elke woensdag en donderdag van 13.45 tot 16.00 uur in OLVG. Daar komen gemiddeld tien mensen op af. Inmiddels loopt er ook een proef op OLVG-locatie West (het voormalige Lucas Andreas Ziekenhuis) met een wekelijks Taalpunt, dat wordt gerund door welzijnsorganisatie AKROS.

Ook promoot het ziekenhuis onder medewerkers het belang van helder taalgebruik. Baudoin: “We besteden hier veel aandacht aan en geven af en toe een cursus aan collega’s, met tips over de opbouw van een tekst, het gebruik van actieve zinnen en het vermijden van vakjargon. Ondertussen passen we ook onze folders aan. Dat zijn er 1.400 in totaal, dus daar zijn we de komende tijd nog mee bezig.”

*“Ons **Taalpunt** is vooral heel laagdrempelig; **iedereen** is er welkom”*

Taalles tijdens dialyse

Op de dialyseafdeling van OLVG is in 2015 een bijzonder initiatief gestart. Taalvrijwilliger Wil Kap geeft daar twee keer per week taalles aan een of twee laaggeletterde nierpatiënten met Nederlands als tweede taal. Tijdens de dialyse liggen de patiënten urenlang op een bed, gekoppeld aan een dialyseapparaat. Ondertussen helpt gepensioneerd basisschoolleerkracht Kap hen met leren lezen en schrijven. “Dat is erg leuk om te doen”, zegt Kap. “Ik merk dat mensen echt op mij liggen te wachten. Het is niet makkelijk. Veel mensen beginnen op een laag taalniveau. Ook kan hun conditie ineens verslechteren, waardoor we moeten improviseren om toch les te geven. Het is samen lachen en samen huilen. Maar ook al gaat het langzaam, iedereen gaat vooruit.

Het belangrijkste vind ik een goed intakegesprek: wat willen patiënten zelf leren? Wat kunnen ze al? Daar pas ik het lesmateriaal op aan. Ook probeer ik onderwerpen mee te nemen die ze kennen. Een van de patiënten die ik heb geholpen, was vroeger bijvoorbeeld schoenmaker. Dan begin ik met woorden die daarmee te maken hebben. Verder neem ik veel woorden en zinnen mee die over het ziekenhuis gaan, waardoor ze beter begrijpen wat de arts of verpleegkundige vertelt. Van de verpleging hoor ik regelmatig dat de communicatie met de patiënten verbetert. Dat is altijd mooi om te horen.”

Bewustwording zorgverleners en digitale informatie op maat

Interview met: Peter Pels

Manager communicatie Flevoziekenhuis

Sector zorg | Over Flevoziekenhuis

Het Flevoziekenhuis besteedt, in samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven, al ruim drie jaar aandacht aan laaggeletterdheid. Deze aandacht is gericht op zowel medewerkers als patiënten.

Peter Pels: “Hoewel laaggeletterdheid veel voorkomt in Almere, was het binnen de zorg nog relatief onbekend. Wij hebben in eerste instantie workshops georganiseerd voor medewerkers, gericht op bewustwording en herkenning. Richting patiënten en bezoekers brengen we het onderwerp onder de aandacht met posters en flyers. Ook tonen we informatieve dia's en video’s op de beeldschermen in de wachtruimten van het ziekenhuis.”

Interne promotieactiviteiten

“Om draagvlak en bewustwording te creëren onder zorgverleners, is veel interne promotie nodig. Wij bieden artsen, verpleegkundigen en doktersassistenten informatie over ‘Herkennen en hoe verder?’, vragen aandacht via interne middelen als intranet en organiseren acties, zoals een ludieke kijkdoosactie op de verpleegafdelingen. Dat sloeg wel aan, maar had slechts tijdelijk effect.”

Bewustzijn

“Uit een klein onderzoek onder onze medisch specialisten is gebleken dat de meesten zich wel bewust zijn van het voorkomen van laaggeletterdheid, maar ook aangaven: ‘ik was me niet bewust dat het aantal laaggeletterden zo groot is in Almere’. Zij houden tijdens hun consult rekening met laaggeletterden door extra goed te luisteren en bij twijfel door te vragen. De meesten gaan niet zelf het gesprek aan met hun patiënt over laaggeletterdheid. De raad van bestuur

“Uit een klein **onderzoek** onder onze **medisch specialisten** is gebleken dat de meesten zich **bewust** zijn van het voorkomen van **laaggeletterdheid**, maar ook aangaven: ‘ik was me niet bewust dat het aantal laaggeletterden zo groot is in **Almere**”

vindt, mede uit oogpunt van veiligheid van zorg, de aandacht voor laaggeletterden belangrijk. Maar de aanpak van laaggeletterdheid is geen kerntaak van het ziekenhuis. Het blijkt lastig om iedereen daadwerkelijk mee te krijgen en de aandacht voor dit onderwerp op de lange termijn vast te houden."

Taalspreekuur en Taal voor het Leven

"In samenwerking met Taal voor het Leven en de gemeente Almere zijn we een Taalspreekuur gestart in de centrale hal. Hiervoor hebben we ons eigen pictogram op banners en posters ontwikkeld, zodat we de doelgroep konden bereiken zonder al teveel tekst te hoeven gebruiken. Het ging om een uur in de week, waar gemiddeld één serieuze geïnteresseerde op af komt. Deze mensen kregen van twee taalvrijwilligers informatie op maat over taalscholing. Met name in de beginperiode is ook een aantal medewerkers op het Taalspreekuur afgekomen. Het spreekuur is inmiddels gestopt, omdat er te weinig mensen op afkwamen."

Inforium

"We informeren patiënten steeds meer via Inforium, een systeem dat ontwikkeld is in het Flevoziekenhuis en ook door veel andere zorgaanbieders wordt gebruikt. Met Inforium kunnen zorgverleners gemakkelijk digitale informatie op maat naar patiënten sturen. Dit biedt de mogelijkheid om meer gebruik te maken van beeldinformatie zoals filmpjes en animaties, waardoor patiënten minder afhankelijk zijn van tekst. De informatie kan ook makkelijk worden gedeeld met familieleden. Patiënten zijn hier erg positief over."

Over Inforium

*"Hoewel **laaggeletterdheid** veel voorkomt in **Almere**, was het binnen **de zorg** nog **relatief** onbekend"*

Sector **werk**

Bedrijf en medewerker hebben baat bij betere taalvaardigheid

Interview met: André Hertog

Directeur Irado

Sector werk | Over Irado

Bij het Schiedamse afvalinzamelingsbedrijf Irado is laaggeletterdheid goed op de kaart gezet en wordt veel aandacht besteed aan goede taalvaardigheden. Onder de werknemers bevinden zich veel laagopgeleiden en een groot aantal allochtone medewerkers. Het bedrijf hecht veel waarde aan educatie en helpt langdurig werkzoekenden om door te stromen naar een baan in het bedrijfsleven. Taaltrainingen zijn hierbij essentieel.

Intensieve taaltrainingen

André Hertog, directeur van Irado: “Het is belangrijk dat we intensieve taaltrainingen verzorgen. Wij bieden leer-werkplekken aan 50 werklozen, die bij ons drie tot zes maanden werkervaring opdoen. Wij helpen hen om aan een reguliere baan te komen. Veel van deze mensen zijn de Nederlandse taal niet machtig. Een groot aantal van de doorstromers heeft moeite met het behalen van hun VCA, een certificaat voor veilig en gezond werken. Wanneer iemand meerdere malen zakt, is dat voor ons aanleiding het onderwerp ter sprake te brengen en naar de taaltraining te verwijzen. Wij huren een docent in en werken met taalvrijwilligers om twee keer per week trainingen aan te bieden. De resultaten zijn goed. Mensen worden zelfverzekerder en ze halen hun certificaat.”

Training herkennen en Taalambassadeur

“Er zijn relatief veel laaggeletterden binnen ons bedrijf, daarom hebben we onze teamleiders de training ‘Hoe herken ik laaggeletterdheid’ gegeven. Ook vragen we regelmatig de medewerking van een ex-laaggeletterde, een Taalambassadeur. Zo’n verhaal komt aan bij onze medewerkers. Inmiddels zijn ook 30 van onze eigen vaste medewerkers opgeleid en volgen nu nog eens 10 taalles.”

Succesverhalen

“We hebben voorbeelden van mensen die gelukkiger op het werk verschijnen en beter presteren. Een van onze allochtone medewerkers is bijvoorbeeld echt uit een isolement gehaald door zijn Nederlandse taalvaardigheid te verbeteren. Hij werkt nu in teamverband en kletst veel met zijn collega’s. Vroeger kon je hem amper verstaan. Ook hebben we een plaagdierbestrijder in dienst die voor zijn functie al verschillende diploma’s had gehaald. Toch bleek hij laaggeletterd. Nu hij taaltrainingen heeft gevolgd, leest hij boeken op zijn iPad en daar is hij ontzettend trots op. Ook is hij Taalambassadeur geworden. Laatst heeft hij voor de gemeente Rotterdam een aantal brieven beoordeeld.”

*” Een **medewerker** die zijn Nederlandse **taalvaardigheid** heeft verbeterd, werkt nu in **teamverband** en **kletst** veel met **collega’s**. Het haalt hem uit een **isolement**.”*

Extra begeleiding

“Vanuit Irado begeleiden we onze medewerkers ook wanneer ze laaggeletterd zijn en bijvoorbeeld gezondheidsproblemen hebben. We hebben een coach die helpt wanneer ze een ziekenhuisbehandeling moeten ondergaan. Maar ook op het werk zelf is taal heel belangrijk. Als medewerkers niet goed met elkaar kunnen communiceren of veiligheidsinstructies niet begrijpen, kunnen er rare dingen gebeuren. Wij weten uit ervaring dat je er als bedrijf baat bij hebt. Naast dat de medewerkers meer zelfvertrouwen krijgen, wordt ook hun ziekteverzuim lager en presteren en communiceren ze beter.”

“Hoewel wij zeker successen boeken in de aanpak van laaggeletterdheid, zou ik het anders doen als ik vandaag opnieuw zou beginnen. Ik zou het breder aanpakken: meer inzetten op taalvaardigheid voor de hele organisatie en wat minder op laaggeletterdheid van individuen. Ik denk dat veel laagopgeleide medewerkers dan meer bereid zijn om mee te doen, omdat de aanpak dan minder stigmatiserend werkt.”

*“Wij weten uit **ervaring** dat je er als bedrijf baat bij hebt. Naast dat **taalvaardige** medewerkers meer **zelfvertrouwen** krijgen, wordt ook het **ziekteverzuim** lager en **presteren** en **communiceren** ze beter.”*

Vinden, helpen en doorverwijzen

Interview met: Rassia Andaloussi

Senior stafmedewerker Randstad Groep

Sector werk | Over Randstad

Uitzendorganisatie Randstad Groep, waar ook Tempo-team en Yacht onder vallen, heeft veel werkenden ondergebracht bij verschillende werkgevers. De intercedenten van Randstad vormen het eerste aanspreekpunt voor de werkenden en werkgevers. Zij houden hun ogen open voor laaggeletterdheid. "Soms komen onze intercedenten erachter dat iemand laaggeletterd is en soms geven onze klanten het aan", zegt senior stafmedewerker Rassia Andaloussi. "Met de Taalmeter kijken we vervolgens of er echt sprake is van laaggeletterdheid."

Taalcursus in groepen

Medewerkers die laaggeletterd blijken te zijn, kunnen samen met collega's een cursus volgen bij het Talencentrum. "Wij stellen samen met de intercedenten, de klanten, het Talencentrum en de werkenden zelf een goede groep samen", zegt Andaloussi. "Om wat voor mensen gaat het bijvoorbeeld? Wat is hun taalniveau? Wat voor type docent past daarbij? En op welke locatie kunnen we de cursus het beste geven? Het liefst vormen we een groep van werkenden die allemaal bij dezelfde klant zitten. Met grote werkgevers in bijvoorbeeld productiewerk of industrieel werk is dat vaak mogelijk."

Motivatie is belangrijk

"De motivatie van de medewerkers is heel belangrijk. Een cursus duurt bij elkaar minimaal 30 uur. De cursisten moeten wel weten dat het een investering van ze vraagt. Als ze niet intrinsiek gemotiveerd zijn is de kans groot dat ze uitvallen. Dan is het soms beter om er niet aan te beginnen. In 2017 hebben vier klassen, met elk ongeveer tien medewerkers, een taalcursus gevolgd. We merken dat er veel enthousiasme is, ook bij onze klanten. De werkenden hebben echt wat aan de cursus op hun werk, maar ook privé. De taalbarrière wordt minder. Voor 2018 staan er weer nieuwe groepjes ingepland. Sommige zijn heel enthousiast. Een van de groepjes heeft zelfs een extra verdiepingscursus gedaan en ging als afsluiting naar een museum."

"Naast de fysieke taalcursussen kunnen alle medewerkers ook terecht in ons opleidingsportal, waar veel e-learning op het gebied van taal te vinden is. Deelname aan de Alliantie gezondheid en geletterdheid is voor ons niet meer dan logisch. Randstad is van mens en werk en goede taalvaardigheden helpen mensen verder."

"Randstad is van **mens** en **werk**; goede taalvaardigheden **helpen** mensen verder"

Taalbeheersing als onderdeel van vitaliteit

Interview met: Tineke Ligtenberg

Assistent kwaliteit en opleidingen, SAB Catering

Sector werk | Over SAB Catering

SAB Catering is al jaren bezig met het thema laaggeletterdheid. Het bedrijf beschouwt lezen en schrijven als basisrecht. Mensen die willen leren lezen en schrijven worden actief geholpen. In 2015 sloot het bedrijf zich aan bij de Alliantie gezondheid en geletterdheid.

Verplichting te helpen

Ligtenberg: “We vinden het belangrijk aandacht te schenken aan laaggeletterdheid. Onder onze medewerkers bevindt zich een aantal mensen dat bijvoorbeeld problemen heeft met het begrijpen van recepten en de daarin genoemde hoeveelheden. De laatste jaren wordt er steeds meer van mensen gevraagd. Daardoor wordt het moeilijker om leesproblemen te verbergen. We vinden het als werkgever belangrijk, bijna een verplichting, om mensen te helpen naar een brede en mobielere inzetbaarheid. “

*“Het **vinden** van een **geschikte cursus** voor medewerkers is niet **eenvoudig**, want in elke gemeente zijn de **taalcursussen** anders geregeld”*

*“Doordat er in het **werk** steeds meer van **mensen** wordt gevraagd, wordt het steeds **moeilijker** om **leesproblemen** te verbergen”*

Onderdeel beoordeling en inzet Taalmeter

“Het verbeteren van de taalvaardigheid past binnen ons streven om de vitaalste cateraar van Nederland te zijn. Daarom geven we bijvoorbeeld voorlichting over gezonde voeding en bewegen aan onze medewerkers. We hebben het kopje taalbeheersing opgenomen in ons beoordelingssysteem. Iedere leidinggevende brengt dit ter sprake. Wanneer het vermoeden bestaat dat de taalvaardigheden van iemand onvoldoende zijn, zetten we de Taalmeter in. Taalbeheersing ter sprake brengen is in mijn ogen belangrijk. Soms ligt het bij medewerkers gevoelig, maar als het wordt besproken kun je elkaar verder helpen. Het is fijn dat we de Taalmeter als instrument tot onze beschikking hebben om de inschatting te valideren. “

Brede aanpak en lange adem

“Als blijkt dat een medewerker inderdaad laaggeletterd is, ga ik op zoek naar een geschikte cursus. Onze medewerkers werken door het hele land bij verschillende opdrachtgevers. In elke gemeente zijn de taalcursussen anders geregeld. Ik ben veel aan het zoeken naar waar onze medewerkers terecht kunnen. We bieden bijvoorbeeld computertrainingen aan, waarbij deelnemers in de gelegenheid moeten zijn om thuis een computer te gebruiken. Voor medewerkers die thuis geen computer hebben, zetten we laptops in die we speciaal voor dit doeleinde hebben aangeschaft.”

Vaders voor lezen

“Waar we veel succes mee hebben geboekt is Vaders voor Lezen, de voorleesservice waarbij alle vaders worden aangemoedigd vaker een boek te pakken en voor te lezen. Medewerkers stonden op de wachtlijst om een boek uit een van de boekenkasten te lenen en er werd regelmatig om nieuwe titels gevraagd. Inmiddels is de actie afgesloten. De boeken hebben we gedoneerd aan scholen in de buurt.”

Sector **onderwijs**

Minder vragenlijsten, meer persoonlijke onderzoeksmethoden

Interview met: Kathelijne Bessems

Docent en onderzoeker Maastricht University

Sector onderwijs | Over Maastricht University

De afdeling Gezondheidsbevordering, de School of Nutrition and Translational Research in Metabolism (NUTRIM) en het Care and Public Health Research Institute (Caphri), alle drie onderdeel van Maastricht University, doen veel onderzoek naar het verbeteren van de gezondheid van lager opgeleiden. Onderzoekers houden steeds meer rekening met laaggeletterdheid. Dat doen ze onder andere door middel van gepersonaliseerde video's, interviews in plaats van vragenlijsten en het gebruik van echte producten bij de uitleg over gezonde voeding.

"Wij geven onderwijs en doen veel onderzoek in het veld", zegt Kathelijne Bessems, docent en onderzoeker binnen de afdeling Gezondheidsbevordering, onderdeel van de faculteit Health, Medicine and Life Sciences. "Met verschillende interventies proberen we mensen ertoe aan te zetten om zich gezonder te gedragen, vooral met voorlichting en door hun omgeving faciliterend te maken voor een gezonde keuze. Om aan te sluiten bij hun behoeften, doen we dat zoveel mogelijk samen met de doelgroep. Ook werken we veel samen met professionals uit de praktijk, zoals pedagogisch medewerkers van peuterspeelzalen, gezondheidsbevorderaars van de GGD en ook hulpverleners van de Kredietbank. Zij kunnen die interventies vervolgens blijven implementeren."

*"Een **tip** die ik andere **onderzoekers** mee wil geven: laat **laagopgeleide** mensen **duidelijk** zien wat je voor hen kunt **betekenen**"*

Nieuwe onderzoeksvormen

Waar veel onderzoeken vroeger werden uitgevoerd met behulp van vragenlijsten, experimenteert Maastricht University steeds meer met nieuwe onderzoeksvormen, zoals gepersonaliseerde video's: de deelnemers aan het onderzoek beantwoorden op hun computer een paar eenvoudige vragen, waarna ze een filmpje krijgen te zien dat aansluit op hun situatie. "Bij een interventie om mensen gezonder te laten eten, kun je uitvragen waarom ze dat nog niet doen", zegt Bessems. "Het kan dan bijvoorbeeld blijken dat ze het moeilijk vinden om groente te bereiden, maar ook dat ze niet weten waarom groente en fruit eten belangrijk is. Met die kennis kun je de boodschap persoonlijker maken en advies op maat geven. Een boodschap in beeld, zoals video, komt daarbij beter aan dan schriftelijke informatie."

De afdeling Gezondheidsbevordering werkt steeds minder met vragenlijsten. "Juist bij lager opgeleide mensen, die wij proberen te helpen met hun gezondheid, is veel sprake van laaggeletterdheid", zegt Bessems. "Daar sluiten vragenlijsten niet goed op aan. De Alliantie gezondheid en geletterdheid heeft ons daar bewust van gemaakt. Wij kunnen nog veel verbeteren in onze communicatie, maar de bewustwording en de wil is er." Zo wil de afdeling vaker Taalambassadeurs inzetten bij het controleren van voorlichtingsmateriaal op helder taalgebruik en het helpen doorverwijzen van laaggeletterden naar taalcursussen.

Persoonlijk contact

Gezondheidsonderzoekers hebben steeds vaker persoonlijk contact met de doelgroep. “Wij ervaren dat het moeilijk is om laagopgeleide mensen te werven voor onderzoek. Als ze al mee willen werken, dan haken ze na een paar schriftelijke vragen vaak af. Door in hun eigen buurt met ze te praten, of te bellen, gaan we met hen in gesprek en nemen we de tijd voor hen. Dat is een tip die ik andere onderzoekers mee wil geven: laat mensen duidelijk zien wat je voor hen kunt betekenen.” Een voorbeeld van het persoonlijke contact is een interventie die wij hebben ontwikkeld in Zuid-Limburg: Goedkoop Gezonde Voeding. “In plaats van te vertellen over de Schijf van Vijf, heeft een diëtist alle producten uit een betaalbaar gezond dagmenu gewoon laten zien”, zegt Bessems. “Zij toonde sneeën brood en boter uit de supermarkt en legde uit waarom dat bij een gezond dieet hoort. Dat maakte het heel inzichtelijk. Door ook prijsinformatie te geven, sloten we aan bij dat wat voor de deelnemers relevant was, namelijk gezond eten voor weinig geld.”

Studenten

Ook studenten van Maastricht University worden voorbereid om oog te hebben voor laaggeletterdheid. Zo gingen tweedejaars studenten Gezondheidswetenschappen onlangs in gesprek met kansarme jongeren, om met hen mee te denken over oplossingen voor hun problemen. “Die gesprekken maakten op zowel de studenten als de jongeren indruk”, zegt Bessems. “Het is een mooi voorbeeld van hoe we de toekomstige generatie bewust kunnen maken van de problematiek aan de onderkant van de samenleving. Wij willen dat de professional van morgen daar nu al mee bezig is.

“Wij willen dat **studenten**, de **professionals** van morgen, zich nu al bewust worden van de **problematiek** van lager opgeleiden, waaronder **laaggeletterdheid**”

Ontwikkelen lesmateriaal en trainen vrijwilligers

Interview met: Ivet van der Eerden

Hoofd VU-NT2

Sector onderwijs | Over VU-NT2

VU-NT2, een afdeling van de faculteit Geesteswetenschappen van de Vrije Universiteit (VU) helpt volwassenen om de Nederlandse taal te leren. Daarvoor ontwikkelt VU-NT2 onder andere lesmethoden en -materiaal en organiseert het samenwerkingsverbanden.

Lesmateriaal en training

Ivet van der Eerden, hoofd van VU-NT2: “De manier waarop de VU werkt aan het verkleinen van de groep laaggeletterden in Nederland, is met name door het ontwikkelen van lesmateriaal en het trainen van vrijwilligers. De primaire doelgroep van VU-NT2 is de volwassene die Nederlands leert als tweede taal (NT2), maar veel van de opgebouwde expertise is ook nuttig voor mensen die Nederlands als moedertaal hebben.”

Lesmethoden NT1 en NT2

“Wij verzorgen scholingsactiviteiten en ontwikkelen lesmateriaal voor hoogopgeleide anderstaligen en inmiddels ook voor midden- en laagopgeleiden. In samenwerking met Stichting Lezen & Schrijven hebben we onze aandacht verbreed naar de Nederlandstalige laaggeletterden (NT1) en hebben we materiaal voor de Succes!-methode ontwikkeld. Met de Succes!-oefenboekjes leren laaggeletterde volwassenen de taal aan de hand van situaties uit het dagelijks leven en hun werkomgeving. De taalvrijwilligers die hen begeleiden kunnen zich dankzij het lesmateriaal van Succes! goed voorbereiden. In 2017 is de methode uitgebreid met enkele rekenboekjes. VU-NT2 heeft de auteurs geadviseerd over de taal die bij het rekenen gebruikt wordt.”

“De **taalvrijwilligers** die laaggeletterden **begeleiden,** kunnen zich dank-zij het **lesmateriaal** van Succes! goed **voorbereiden**”

Alle tien de deelnemers zijn geslaagd.

Samenwerken om laaggeletterdheid te voorkomen

Interview met: Hermann van Holt

Directeur Sardes

Sector onderwijs | Over Sardes

Sardes, onderzoeks- en adviesbureau in de educatieve sector, richt zich onder andere op taalontwikkeling en passend onderwijs. “Deze thema’s hebben raakvlakken met de doelen van de Alliantie gezondheid en geletterdheid”, zegt directeur Hermann van Holt. “Wij vervullen een adviserende rol binnen het onderwijs op het gebied van taalontwikkeling en betrokkenheid van ouders bij de taalontwikkeling van jonge kinderen. Het ondertekenen van de pledge in 2015 was voor ons een mooie stap, omdat wij de samenwerking met andere organisaties bij het voorkomen van laaggeletterdheid heel belangrijk vinden.”

Aandacht voor laaggeletterdheid

“De pledge helpt bij de constante agendering van het onderwerp. Onze adviseurs zijn goed geïnformeerd en ik stimuleer hen om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen. Dat zie ik ook als belangrijkste rol. Laaggeletterdheid is geen tijdelijk project, maar moet constant aandacht krijgen. Zo hebben wij Stichting Lezen & Schrijven bijgestaan in de ontwikkeling van trainingen voor vrijwilligers.”

Taalbewustheid van ouders

“Uit onderzoek blijkt dat de taalbewustheid van ouders heel belangrijk is voor de ontwikkeling van kinderen. Door ouders bewust te maken van het belang van taalvaardigheid en digitale vaardigheden, sorteer je echt effect. Sardes besteedt hier regelmatig aandacht aan in publicaties, zoals in de Sardes Special De stem van ouders voor succesvolle samenwerking van november 2017. Ook besteden we aandacht aan leesbevordering, bijvoorbeeld met het project Geef een prentenboek cadeau, waarbij kinderboeken worden gedoneerd aan arme gezinnen, en Kind & Media, over bewust gebruik van media door pedagogische professionals.”

*“Door **ouders** bewust te maken van het belang van **taalvaardigheid** en **digitale vaardigheden**, sorteer je echt **effect**”*

*“**Aandacht** voor **laaggeletterdheid** is geen **tijdelijk** project, maar moet een **constante factor** zijn”*

Vluchtelingpeuters

“De afgelopen twee jaar hebben we ons ook ingespannen voor de taalvaardigheid van vluchtelingpeuters. We hebben bijeenkomsten georganiseerd, onderzoek gedaan, gepubliceerd en afspraken gemaakt met partners. Vluchtelingkinderen tot vier jaar vallen namelijk buiten het verplichte taalonderwijs, terwijl het ook voor hen belangrijk is dat ze Nederlands leren. Wij adviseren gemeenten, scholen en kinderopvangorganisaties hoe ze dat aan kunnen pakken, bijvoorbeeld met het aanbieden van educatieve opvang voor vluchtelingpeuters. Het mooie is dat we met deze aanpak niet alleen de kinderen bereiken, maar ook hun ouders.”

Veldonderzoek naar laaggeletterdheid in Amsterdam

Interview met Samir Achbab

Onderzoeksleider laaggeletterdheid bij het Lectoraat

Management van Cultuurverandering, Hogeschool van Amsterdam

Sector onderwijs | Over Hogeschool van Amsterdam

"Met onze afdeling Urban Management willen we een bijdrage leveren aan het oplossen van grootstedelijke vraagstukken. Laaggeletterdheid is daar een belangrijk onderdeel van. In Amsterdam is het percentage laaggeletterden behoorlijk hoog. Met ons onderzoek kunnen wij daar hopelijk wat aan doen."

Ontwikkeling instrument Taalverkenner

Achbab: "De afgelopen vier jaar hebben wij veel onderzoek gedaan op het gebied van laaggeletterdheid. We hebben in 2014 een nieuw instrument ontwikkeld: de Taalverkenner. Hiermee kun je iemands leesvaardigheid in korte tijd indiceren, zonder gebruik van een computerprogramma. De eerste Taalverkenner ging over het aanvragen van een paspoort. Wij hebben ook een afgeleide versie gemaakt voor de zorg, met een korte tekst over diabetes, het gebruik van insuline en zes bijbehorende vragen. De Taalverkenner wordt inmiddels gebruikt door verschillende organisaties en ondersteund door Stichting Lezen & Schrijven. Daarmee levert het een bijdrage aan de doelstellingen van de Alliantie gezondheid en geletterdheid."

Veldonderzoeken in Amsterdam Nieuw-West en Zuidoost

"Het onderzoek dat we hebben verricht voor de ontwikkeling van de Taalverkenner heeft uiteindelijk een valide meetinstrument opgeleverd. De Taalverkenner hebben wij in 2014 en in 2015 goed kunnen gebruiken bij onze veldonderzoeken in Amsterdam Nieuw-West en Zuidoost. In de veldonderzoeken kwam naar voren dat de percentages 'onvoldoende leesvaardigheid' in een aantal buurten hoger lag dan het stedelijke gemiddelde."

*"Een van onze **aanbevelingen** aan de gemeente Amsterdam is om de **regie** over het **taalaanbod** beter te **beleggen**"*

Netwerkonderzoek taalaanbieders

"In 2016 hebben we onderzoek gedaan naar het netwerk van taalaanbieders in Amsterdam Nieuw-West. Wij hebben gekeken naar het aanbod van taalcursussen en taalhulp en de samenwerking tussen de verschillende instanties. Uit ons onderzoek bleek dat er slecht werd samengewerkt en dat er weinig werd doorverwezen. Dat is echter wel nodig om taalscholing op maat te kunnen bieden. Het stadsdeel Nieuw-West heeft gelukkig veel van onze aanbevelingen overgenomen, waaronder het opzetten van een overkoepelend taalplan."

Onderzoek naar non-formeel taalaanbod

"In 2017 hebben wij een omvangrijk onderzoek gedaan naar het taalaanbod in Amsterdam van bijvoorbeeld welzijns- en vrijwilligersorganisaties. Er blijkt een enorm aanbod te zijn aan taalhulp, vooral gericht op groepen vrouwen en Amsterdammers voor wie Nederlands de tweede taal is. Laaggeletterden voor wie Nederlands de eerste taal is, worden echter nauwelijks bereikt. Een van onze aanbevelingen aan de gemeente is om de regie over het taalaanbod beter te beleggen. Nu zijn er nog veel verschillen tussen de verschillende stadsdelen."

*"Het **onderzoek** dat we hebben verricht voor de **ontwikkeling** van de **Taalverkenner** heeft uiteindelijk een valide **meetinstrument** opgeleverd"*

Sector **welzijn**

Verbinden met lokale taaltrainingsaanbod

Interview met: Herman Eitjes

Beleidsadviseur Xtra

Sector welzijn | Over Xtra

Onder welzijnsorganisatie Xtra vallen diverse stichtingen, werkmaatschappijen en wijkcentra in de regio Den Haag. Veel mensen die bij Xtra aankloppen hebben een laag taalniveau, waardoor de organisatie een belangrijke signalerings- en doorverwijsfunctie heeft. Met het nieuw gevormde Taalketenoverleg probeert Xtra nog betere taalhulp op maat te bieden.

Volgens Herman Eitjes, beleidsadviseur bij Xtra, heeft lokaal welzijnswerk binnen de gemeente Den Haag een belangrijke positie. “Wij zijn in twaalf wijkcentra in Den Haag aanwezig met servicepunten. Daar hebben we direct contact met mensen die ondersteuning nodig hebben om beter te functioneren in de maatschappij. Al vanaf het eerste contact bekijken we welk taalniveau iemand heeft. We doen dit via de ZOEKEN-methodiek: Zicht Op Eigen Kracht En Netwerk. Het gaat erom te achterhalen wat mensen zelf kunnen en hoe taal- en digivaardig ze zijn. Het taalniveau van mensen die bij ons komen, is vaak laag.”

Taalketenoverleg

“Door het taalniveau van de cliënt te bepalen, kunnen we daar vervolgens de juiste taalaanbieder bij zoeken. Door het ondertekenen van de pledge zien wij het als onze taak om een koppeling te maken met andere organisaties, om taalhulp beter toegankelijk te maken. Er is nu wel veel, maar de onderlinge afstand is nog groot. Daarom zijn we een pilot gestart met het Taalketenoverleg, samen met de gemeente en Stichting Lezen & Schrijven. In drie wijken in Den Haag werken we op wijkniveau samen met bibliotheken, scholen, Taalhuizen en andere kleine taalpartners. Door regelmatig met elkaar te overleggen en onze diensten op elkaar aan te passen, willen we vraag en aanbod beter laten aansluiten. Waar zitten de witte vlekken? En hoe kunnen we beter naar elkaar doorverwijzen?”

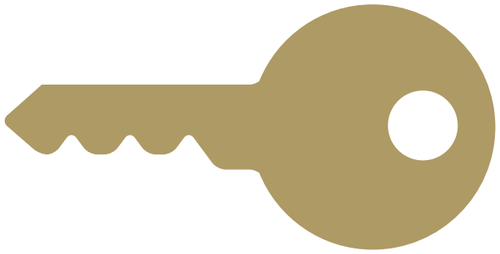

*“Binnen de **beloften** van de pledge zien wij het als **onze taak** om alles open te breken en de koppeling te maken”*

Taalhulp op maat

“Het huidige taalaanbod is voor onze cliënten niet voldoende. De meeste mensen komen wel ergens terecht, maar dat wil nog niet zeggen dat de hulp ook op hun situatie is toegesneden. Daarvoor moeten de verschillende instanties van elkaar weten wat ze doen. Zo kunnen we taalhulp op maat bieden. Met de pilot verbinden we het lokale taaltrainingsaanbod direct aan onze eigen dienstverlening. Ook begeleiden we mensen die voor de eerste keer naar een cursus gaan, zodat ze deze drempel niet alleen hoeven te nemen. Deze verbinding is essentieel.”

Ouders helpen voorlezen

“Voor de pilot leggen wij ook contacten met scholen om de samenwerking te verbeteren. Veel scholen hebben een eigen aanbod van taalhulp, maar dat zie je vaak pas als je er binnenloopt. Al die kleine initiatieven willen we beter in kaart brengen. Als we die kunnen verbinden wordt het taalaanbod alleen maar beter. Wij vergroten het leesplezier met projecten als VoorleesExpress, waar ouders worden gestimuleerd om voor te lezen. De VoorleesExpress heeft een zusterproject: Geef Het Door! In dit project bieden we ook taalontwikkeling voor ouders, individueel thuis met het VoorleesExpress-programma of in een groep.”

*“De meeste **laaggeletterden** komen wel ergens terecht, maar dat wil niet zeggen dat de **hulp** op hun **situatie** is toegesneden”*

Blijven bewegen, agenderen en integreren

Interview met: Afranina Nanson

Beleidsmedewerker Stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg

Sector welzijn | Over het Leger des Heils

Het Leger des Heils heeft in 2015 de groeipledge ondertekend en zorgt via de Alliantie gezondheid en geletterdheid voor extra aandacht voor laaggeletterdheid bij haar buurtsteunpunten. Het onderwerp stond al langer op het programma, omdat de stichting met een groot aantal laaggeletterden in aanraking komt.

Trainingen, opleidingsaanbod en TaalPunten

“Eind 2014 zijn acht van onze medewerkers opgeleid tot trainer”, zegt beleidsmedewerker Afranina Nanson. “Zij kunnen anderen opleiden tot taalvrijwilliger. Dit zorgt ervoor dat we zelf taalmaatjes kunnen trainen die mensen kunnen helpen met hun taalvaardigheid.“

“Het verschilt per werkeenheid hoe actief we zijn in het aanpakken van laaggeletterdheid. In Rotterdam geven onze vrijwilligers bijvoorbeeld tot wel vier keer per week taalles. Daar komen per les acht tot twintig personen op af. Ook in bijvoorbeeld Dordrecht en Utrecht loopt dit goed. Onze buurtsteunpunten zijn heel laagdrempelig. In deze kleine wijkhuizen kunnen mensen gewoon binnenlopen voor een kopje koffie. Als ze willen, kunnen ze meedoen aan de taalles. Van veel deelnemers is Nederlands niet hun eerste taal. Taalmaatjes, ervaringsdeskundigen en anders vrijwilligers helpen hen tijdens de taalles om hun taalvaardigheid te verbeteren.”

“Onze organisatie ondersteunt mensen ook om terug te keren naar het arbeidsproces. Dat doen ze met 50|50: een combinatie van dagbesteding en re-integratie. Binnen 50|50 is veel aandacht voor laaggeletterdheid. Veel van onze deelnemers zijn laaggeletterd. Door hun taalvaardigheid te verbeteren maken ze meer kans op een baan en op het goed kunnen uitoefenen van hun werk of studie. Doordat deelnemers al aanwezig zijn om werkervaring op te doen, is de drempel om mee te doen aan een taalcursus lager.”

*“Door hun **taalvaardigheid** te **verbeteren** maken **mensen** meer kans op een **baan** en op het goed kunnen uitoefenen van hun **werk** of **studie**”*

PR: succesverhalen delen

“Om meer draagvlak voor laaggeletterdheid te creëren, zorgen we intern regelmatig voor informatie en aandacht voor laaggeletterdheid. We hebben bijvoorbeeld posters en ansichtkaarten gemaakt met succesverhalen.
Ook hebben we een interviewartikel met een taalvrijwilliger en een opgeleide cliënt geplaatst in ons jaarverslag. In ons personeelsblad stond een mooi interview met een cliënt die een taalcursus volgde. Samen met Stichting Lezen & Schrijven hebben we ook workshops over laaggeletterdheid georganiseerd voor onder andere onze managers in de ambulante zorg en de managers en re-integratiecoaches van 50|50.”Ik heb daarom nog geen expliciete zoektocht naar een externe partner ondernomen. Wel ben ik ervan overtuigd dat onze succesverhalen ook onze partners zullen bereiken.

*“We zijn er achter gekomen dat je **moet** blijven **investeren** in de aanpak van **laaggeletterdheid** en dat het **belangrijk** is om een aantal **trekkers** te hebben”*

In beweging blijven

“We zijn er wel achter gekomen dat je moet blijven investeren en dat het belangrijk is om een aantal trekkers te hebben, die het onderwerp laaggeletterdheid steeds weer op de agenda zetten. Omdat we in beweging blijven, zien we dat het onderwerp meer wordt geïntegreerd en we uiteindelijk sneller resultaten kunnen boeken.”

Hiernaast de pledge van de partners die meest recent zijn toegetreden tot de Alliantie gezondheid en geletterdheid. Inmiddels zijn in totaal 77 partners toegetreden in een aantal ondertekenrondes, waarvan onderstaande fotoimpressie.

Partners van de Alliantie gezondheid en geletterdheid zijn:
Albert Schweitzerziekenhuis, Alsare, Antes, ATEA Groep, BCO Onderwijsadvies, Biblionet Drenthe, Bibliotheek Breda, Bibliotheek Het Markiezaat, Bibliotheek Utrecht, Bibliotheek VANnU, Buurtwerk Alexander, Carintreggeland, Cedin, CJG Rijnmond, Cubiss, Diëtist in Den Haag, Diëtistenpraktijk HRC, EDventure, Ergo Control, Espria, Expertisecentrum Nederlands, Flevoziekenhuis, Fonds NutsOhra, GGD Gelderland Zuid, GGD West Brabant, Goedkoop Gezonde Voeding Haagse Hogeschool, HANNN, Het Begint met Taal, Hogeschool van Amsterdam, Huisartsenkring West Brabant, Huis voor Beweging, InEen, Irado, ITTA Kennisinstituut voor Taalontwikkeling en Expertisecentrum TOP, Kans voor de Veenkoloniën, Kellebeek College, Kenniscentrum Sport, KNMP, LGB Diëtisten, Lions International, Nederlandse Vereniging van Diëtisten, NVZ, OBD Noordwest, Ouders & Onderwijs, Pharos, Piëzo, Randstad, ResCon, SAB Catering, Sardes, Staatsbosbeheer, Stichting ABC, Stichting De Kring educatief, Stichting Expertisecentrum Oefenen.nl, Stichting Leger des Heils, Stichting Lezen & Schrijven, Steunpunt Taal en Rekenen ve, Taal aan Zee, Taal Doet Meer, Teacher Channel, TopTaal, UMC Utrecht, Universiteit Maastricht, UWV, Voedingscentrum, Voorwaartz, VU, Weten & Eten, Wester & Van Doorn, WIJkracht, WMO Radar, WVS Groep, Xtra, Zorgbelang landelijk.

Alles is gezondheid...

Ja, Zorgbelang (Nederland), Longfonds, Biblionet Drenthe, WMO Radar, Bewegen werkt, LBG Diëtistenpraktijk en Libra Dieetadvisering sluiten ons aan bij de 69 andere partners van de Alliantie gezondheid en geletterdheid en willen ons verbinden aan het Nationaal Programma Preventie Alles is Gezondheid…. Wij zijn van mening dat de gezondheid van de mensen in Nederland nog veel beter kan. Het verbeteren van de gezondheid draagt bij aan een vitale maatschappij en een vitale economie.

Wij erkennen dat we een belangrijke rol spelen bij de verbetering van de gezondheid van mensen. Wij onderschrijven dat een brede aanpak gericht op preventie hierbij essentieel is, waarbij de gezamenlijke inzet van maatschappelijke partners en overheid onmisbaar is. Wij onderschrijven de doelstellingen van het Nationaal Programma Preventie Alles is Gezondheid…, te weten dat we de groei van het aantal chronisch zieken keren en gezondheidsverschillen tussen groepen mensen verkleinen.

Tevens onderschrijven wij dat de focus hiervoor gelegd wordt op:
- het bevorderen van de gezondheid van mensen en het voorkomen van chronische ziekten door een integrale aanpak in de omgeving waarin mensen wonen, werken en leren;
- een prominente plek voor preventie in de gezondheidszorg;
- het op peil houden van de gezondheidsbescherming en nieuwe bedreigingen te keren.

2,5 miljoen mensen in Nederland van 16 jaar en ouder zijn laaggeletterd. Zij kunnen onvoldoende lezen, schrijven en rekenen om mee te kunnen doen op school, op het werk en in de maatschappij.

Taal maakt gezonder – Laaggeletterden ervaren hun gezondheid als slechter, hebben minder kennis over ziekte, gezondheid en gezond leven, zijn vaker ziek en maken meer gebruik van zorg. Zij hebben meer moeite met therapietrouw en zelfzorg en op oudere leeftijd hebben zij een 1,5 maal groter sterfterisico. Door het volgen van een taaltraject voelen deelnemers zich o.a. fysiek (39%) en psychisch gezonder (53%).

Taal participeert – Onderzoeken tonen aan dat 40-60% van de deelnemers een betere sociale inclusie krijgen na deelname aan taaltrajecten. Een betere taalbeheersing zorgt ervoor dat mensen zelfredzamer, sociaal actiever en gelukkiger zijn. Hun welzijn verbetert significant.

Taal werkt – 43% van de laaggeletterden is niet actief op de arbeidsmarkt. De stap naar werk is zonder te kunnen lezen en schrijven erg groot. Werkende laaggeletterden zijn kwetsbaar, zij komen moeilijk mee met veranderingen. Het volgen van een taaltraject leidt tot een verhoging van efficiëntie en effectiviteit voor de werkgever, een verlaging van verzuim en een verhoging van het inkomen van de laaggeletterde.

Wij, Alliantie gezondheid en geletterdheid, zullen de impact van Alles is gezondheid… verbreden en verdiepen door onderstaande activiteiten uit te voeren.

In 2017 t/m 2018 zetten wij er ons samen met onze partners voor in, dat we:
- de aanpak van laaggeletterdheid en gezondheid op de agenda houden; daarbij spannen wij ons in om creatieve aanpakken uit te zetten en elk minimaal een andere samenwerkingspartner te vinden in onze gezamenlijke strijd tegen laaggeletterdheid;
- meewerken aan het vinden van cursisten en vrijwilligers en de gevonden cursisten toe te leiden naar taalscholing. Hierbij zullen we minimaal 60.000 basismeters afnemen;
- minimaal 15.000 vrijwilligers scholen volgens de landelijke Taal-voor-het-Leven-training;
- minimaal 45.000 cursisten bereiken en koppelen aan een vrijwilliger die de Taal-voor-het-Leven-training heeft gehad;

Iedere partner in deze pledge zet zich in voor één of meerdere van deze aandachtspunten en legt zijn/haar bijdrage van te voren vast op papier. Onze inzet leidt er toe dat cursisten na een half jaar hun taalvaardigheid beter kan toepassen in de praktijk.

Wij dragen bij aan het monitoren en evalueren van de voortgang van onze hierboven genoemde activiteiten en leggen hierover jaarlijks verantwoording af.

20 november 2017

Namens de Alliantie gezondheid en geletterdheid,
Stichting Lezen & Schrijven,

LBGdiëtisten
lekker beter gezond
0591 641787
info@lbgdietisten.nl
www.lbgdietisten.nl